

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

30 päivänä syyskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue – Direktiivi 2008/115/EY –
Laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen – Vakavasti sairaan
täysi-ikäisen lapsen vanhempi – Palauttamispäätös – Tuomioistuimeen tehtävä muutoksenhaku –
Lykkäävä vaikutus suoraan lain nojalla – Takeet ennen palauttamista – Perustarpeet –
Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7, 19 ja 47 artikla

Asiassa C-402/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka cour du travail de Liège (Liègen työoikeudellisten asioiden ylioikeus, Belgia) on esittänyt 17.5.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.5.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

LM

vastaan

Centre public d'action sociale de Seraing,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit M. Safjan, L. Bay Larsen (esittelevä tuomari), C. Toader ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: P. Pikamäe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Belgian hallitus, asiamiehinään P. Cottin, M. Jacobs ja C. Pochet,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja J. M. Hoogveld,
- Euroopan komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja A. Azema,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.3.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98) 5 ja 13 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain LM, joka on kolmannen maan kansalainen, ja centre public d'action sociale de Seraing (Seraingin sosiaalikeskus, Belgia) (jäljempänä CPAS) ja joka koskee viimeksi mainitun päätöksiä peruuttaa LM:lle myönnetty sosiaaliavustus.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2008/115 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

--

- 3) ’palauttamisella’ prosessia, jonka aikana kolmannen maan kansalainen palaa joko vapaaehtoisesti paluovelvoitetta noudattaen tai pakotettuna
 - alkuperämaahan, tai
 - kauttakulkumaahan yhteisön tai kahdenvälisten takaisinottosopimusten tai muiden järjestelyjen mukaisesti, tai
 - muuhun kolmanteen maahan, johon kyseinen kolmannen maan kansalainen päättää vapaaehtoisesti palata ja johon hänet hyväksytään;
- 4) ’palauttamispäätöksellä’ hallinnollista tai oikeudellista päätöstä tai muuta toimenpidettä, jolla kolmannen maan kansalaisen oleskelu todetaan laittomaksi ja jolla asetetaan tai todetaan velvoite poistua maasta;
- 5) ’maastapoistamisella’ paluovelvoitteen täytäntöönpanoa eli varsinaista kuljetusta pois asianomaisesta jäsenvaltiosta”

- 4 Direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on otettava tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan asianmukaisesti huomioon

--

c) asianomaisen kolmannen maan kansalaisen terveydentila,
ja noudatettava palauttamiskiellon periaatetta.”

- 5 Direktiivin 8 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltio voi erillisellä hallinnollisella tai oikeudellisella päätöksellä tai toimenpiteellä määrätä maastapoistamisesta.”

- 6 Saman direktiivin 9 artiklan, jonka otsikko on ”Maastapoistamisen lykkääminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on lykättävä maastapoistamista

- a) silloin, kun se loukkaisi palauttamiskiellon periaatetta; tai
- b) niin kauan kuin myönnetään 13 artiklan 2 kohdan mukaista lykkäystä.”

- 7 Direktiivin 2008/115 13 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Asianomaiselle kolmannen maan kansalaiselle on annettava mahdollisuus käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja, jotta hän voi hakea muutosta 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun palauttamiseen liittyvään päätökseen tai hakea päätöksen uudelleen käsittelyä toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai hallintoviranomaisessa tai muussa toimivaltaisessa elimessä, jonka jäsenet ovat puolueettomia ja riippumattomia.

2. Edellä 1 kohdassa mainitulla viranomaisella tai elimellä on toimivalta tutkia 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen palauttamiseen liittyvien päätösten laillisuus sekä mahdollisuus väliaikaisesti lykätä niiden täytäntöönpanoa, jollei väliaikaista lykkäystä jo sovelleta kansallisen lainsäädännön nojalla.”

- 8 Direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on 16 ja 17 artiklassa tarkoitettua tilannetta lukuun ottamatta varmistettava, että kolmansien maiden kansalaisten osalta otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon seuraavat periaatteet vapaaehtoista paluuta varten 7 artiklan mukaisesti myönnetyn ajan kuluessa sekä aikoina, jolloin maastapoistamista on lykätty 9 artiklan mukaisesti:

- a) perheen yhtenäisyys jäsenvaltion alueella olevien perheenjäsenten kesken säilytetään;
- b) tarjotaan kiireellistä terveydenhoitoa ja välttämätöntä sairaanhoitoa;
- c) alaikäisille annetaan pääsy peruskoulutusjärjestelmään heidän oleskelunsa pituudesta riippuen;
- d) haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeet otetaan huomioon.”

Belgian oikeus

- 9 Sosiaalikeskuksista 8.7.1976 annetun lain (loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d’action sociale), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 57 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämän lain muista säännöksistä poiketen sosiaalikeskus myöntää

1° kuningaskunnassa laittomasti oleskelevalle ulkomaalaiselle ainoastaan kiireellistä terveydenhoitoapua

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 LM haki 20.8.2012 itselleen ja tuolloin alaikäiselle tyttärelleen R:lle oleskelulupaa lääketieteellisillä perusteilla, koska R kärsii useista vakavista sairauksista.

- 11 Koska hakemukset otettiin käsiteltäviksi 6.3.2013, LM sai CPAS:n myöntämää sosiaaliavustusta.
- 12 Toimivaltainen viranomainen teki LM:n tekemien oleskelulupahakemusten hylkäämisestä kolme päätöstä, jotka se sittemmin peruutti. Näiden hakemusten hylkäämisestä tehtiin 8.2.2016 neljäs päätös. Tähän päätökseen oli liitetty määräys poistua Belgian alueelta.
- 13 LM riitautti 25.3.2016 kyseisen hakemustensa hylkäämisestä tehdyn päätöksen ja maastapoistumismääräyksen ja vaati näiden kumoamista ja täytäntöönpanon lykkäämistä Conseil du contentieux des étrangersissa (ulkomaalaisasioita käsittelevä hallintotuomioistuin, Belgia).
- 14 CPAS peruutti LM:lle myöntämänsä sosiaaliavustuksen 26.3.2016 lukien eli hänen vapaaehtoiselle paluulleen maastapoistumismääräyksessä asetetun määräajan päättymisestä lähtien. CPAS myönsi sitä vastoin LM:lle kiireellistä terveydenhoitoapua 22.3.2016 lukien.
- 15 LM:n oikeudet sosiaaliavustukseen palautettiin hänen pantuaan tribunal du travail de Liège:ssä (Liègen työoikeudellisten asioiden alioikeus, Belgia) vireille menettelyn hakeakseen väliaikaismääräystä.
- 16 CPAS peruutti kahdella 16.5.2017 tekemällään päätöksellä kyseiset sosiaaliavustusoikeudet 11.4.2017 lukien, jolloin LM:n tytär tuli täysi-ikäiseksi.
- 17 LM haki näihin päätöksiin muutosta tribunal du travail de Liège:ssä. Kyseinen tuomioistuin totesi 16.4.2018 antamassaan tuomiossa, että sosiaaliavustusoikeuksien peruuttaminen oli laillisesti perusteltua siitä päivästä lukien, jona R oli tullut täysi-ikäiseksi.
- 18 LM valitti 22.5.2018 tästä tuomiosta cour du travail de Liègeen (Liègen työoikeudellisten asioiden ylioikeus, Belgia).
- 19 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että R:n terveydentilan ennakoitavissa oleva heikkeneminen tilanteessa, jossa hänet palautettaisiin alkuperämaahansa, näyttäisi kaikilta osin vastaavan vakavuuskynnystä, jonka ylittyessä hänen maastapoistamisensa katsottaisiin johtavan hänen kohtelemiseensa epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla. Lisäksi se tuo esille, että R:n terveydentilan vuoksi hänen isänsä läsnäolo hänen luonaan on aivan yhtä välttämätöntä kuin hänen ollessaan alaikäinen.
- 20 Tässä tilanteessa cour du travail de Liège on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko sosiaalikeskuksista 8.7.1976 annetun Belgian lain 57 §:n 2 momentin 1 kohdan 1 alakohta ristiriidassa direktiivin 2008/115/EY 5 ja 13 artiklan kanssa, kun näitä luetaan yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan, kyseisen direktiivin 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan sekä – – perusoikeuskirjan 7 ja 12 artiklan kanssa, sellaisina kuin niitä on tulkittu [18.12.2014 annetussa tuomiossa Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453)]:

- ensinnäkin koska se johtaa siihen, että jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevan kolmannen maan kansalaisen perustarpeista ei enää huolehdi mahdollisuuksien mukaan sinä aikana, kun vireillä on muutoksenhakumenettely, jonka hän on saattanut vireille omissa nimissään ja tuolloin vielä alaikäisen lapsensa edustajana sellaisen päätöksen kumoamiseksi ja täytäntöönpanon lykkäämiseksi, jolla heidät on määrätty poistumaan jäsenvaltion alueelta
- toiseksi koska yhtäältä kyseisellä, nyt täysi-ikäisellä lapsella on vakava sairaus, jonka vuoksi kyseisen päätöksen täytäntöönpano on omiaan aiheuttamaan vakavan vaaran, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti, ja koska toisaalta kyseisen vanhemman läsnäolo täysi-ikäisen lapsensa luona on lääkäreiden mielestä välttämätöntä, koska tämä lapsi on terveydentilansa (toistuvat sirppisolukriisit sekä leikkaus, joka on välttämätön halvaantumisen estämiseksi) vuoksi haavoittuvassa asemassa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 21 Belgian hallitus väittää, ettei ennakkoratkaisupyyntö täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä siltä osin kuin se koskee Belgian oikeussäännön yhteensoveltuvuutta direktiivin 2008/115 eri säännösten ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) eri määräysten kanssa, koska sen mielestä LM:n tilanteen ja unionin oikeuden välillä ei ole mitään liittymää.
- 22 Kyseisen hallituksen mukaan LM ei siis voi vaatia sosiaaliavustusta. Hän ei nimittäin ole maastapoistamisen kohteena eikä hän ole missään kyseisen direktiivin 14 artiklassa tarkoitettussa tilanteessa, koska yhtäältä hänelle myönnetty aika vapaaehtoista paluuta varten on päättynyt ja koska toisaalta hänen osaltaan ei ole kyse ajasta, jolloin maastapoistamista on lykätty.
- 23 Belgian hallitus väittää lisäksi, että koska LM:llä ei ole vakavaa sairautta, hänen mahdollinen maastapoistamisensa ei voisi merkitä kyseisen direktiivin 5 artiklan, luettuna perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan valossa, rikkomista. Niinpä hänen tilanteensa ei ole rinnastettavissa tilanteeseen, joka oli kyseessä 18.12.2014 annettuun tuomioon *Abdida* johtaneessa asiassa (C-562/13, EU:C:2014:2453).
- 24 Tältä osin on muistutettava, että SEUT 267 artiklassa vahvistettu yhteistyöjärjestelmä perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon. Kyseiseen artiklaan perustuvassa menettelyssä kansallisten säännösten tulkinta kuuluu jäsenvaltioiden tuomioistuimille eikä unionin tuomioistuimelle, eikä tämän tehtävänä ole lausua kansallisten oikeussääntöjen yhteensoveltuvuudesta unionin oikeuden säännösten ja määräysten kanssa. Unionin tuomioistuimella on sen sijaan toimivalta esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla tämä voi arvioida kansallisten oikeussääntöjen yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 17.12.1981, *Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten*, 272/80, EU:C:1981:312, 9 kohta ja tuomio 30.4.2020, *CTT – Correios de Portugal*, C-661/18, EU:C:2020:335, 28 kohta).
- 25 On siis niin, että vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodossa unionin tuomioistuinta pyydetään lausumaan kansallisen oikeussäännön yhteensoveltuvuudesta unionin oikeuden kanssa, mikään ei ole esteenä sille, että unionin tuomioistuin antaa hyödyllisen vastauksen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle esittämällä tälle sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla se voi itse lausua kansallisen oikeuden yhteensoveltuvuudesta unionin oikeuden kanssa. Niinpä on todettava, että jos esitetty kysymys koskee unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on lähtökohtaisesti velvollisuus vastata siihen (ks. vastaavasti tuomio 30.4.2020, *CTT – Correios de Portugal*, C-661/18, EU:C:2020:335, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Lisäksi on todettava, että esitetyllä kysymyksellä pyritään muun muassa selvittämään, onko direktiivin 2008/115 14 artikla sovellettavissa pääasian valittajan kaltaiseen kolmannen maan kansalaiseen, vaikka tällä ei ole vakavaa sairautta. Näin ollen Belgian hallituksen esittämän argumentaation, jonka mukaan LM:n tilanteella ei ole mitään liittymää unionin oikeuteen, arviointi liittyy erottamattomasti esitettyyn kysymykseen annettavaan vastaukseen, joten se ei voi johtaa kysymyksen tutkimatta jättämiseen (ks. analogisesti tuomio 17.1.2019, *KPMG Baltics*, C-639/17, EU:C:2019:31, 11 kohta ja tuomio 3.12.2019, *Iccrea Banca*, C-414/18, EU:C:2019:1036, 30 kohta).
- 27 Tästä seuraa, että esitetty kysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2008/115 5, 13 ja 14 artiklaa, luettuina perusoikeuskirjan 7 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan sekä 21 ja 47 artiklan valossa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä, että kolmannen maan kansalaisen perustarpeista huolehditaan mahdollisuuksien mukaan silloin, kun
- tämä on hakenut itseensä kohdistettuun palauttamispäätökseen muutosta
 - tämän kolmannen maan kansalaisen täysi-ikäisellä lapsella on vakava sairaus
 - kyseisen kolmannen maan kansalaisen läsnäolo tämän täysi-ikäisen lapsen luona on tälle lapselle välttämätöntä ja
 - kyseisen täysi-ikäisen lapsen puolesta on haettu muutosta tähän lapseen kohdistettuun palauttamispäätökseen, jonka täytäntöönpano saattaisi altistaa lapsen vakavalle vaaralle siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti.
- 29 Direktiivin 2008/115 14 artiklassa säädetään tietyistä ennen palauttamista sovellettavista takeista muun muassa aikoina, jolloin maastapoistamista on lykätty kyseisen direktiivin 9 artiklan mukaisesti (tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 55 kohta).
- 30 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan Belgian viranomaiset eivät ole muodollisesti päättäneet lykätä pääasian valittajan maastapoistamista, mutta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että mainitun direktiivin 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä velvollisuutta lykätä maastapoistamista sovelletaan kaikissa tilanteissa, joissa jäsenvaltio joutuu lykkäämään palauttamispäätöksen täytäntöönpanoa, koska tähän päätökseen on haettu muutosta (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 57 kohta).
- 31 Tästä seuraa, että direktiivin 2008/115 14 artiklassa mainitut ennen palauttamista sovellettavat takeet on varmistettava tilanteissa, joissa asianomainen jäsenvaltio on velvollinen tarjoamaan kolmannen maan kansalaiselle keinon hakea itseensä kohdistettuun palauttamispäätökseen muutosta suoraan lain nojalla lykkäivin vaikutuksin (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 53 ja 58 kohta).
- 32 Esitettyyn kysymykseen vastaamiseksi on näin ollen selvitettävä, onko vakavasti sairaan täysi-ikäisen lapsen isällä, jonka läsnäolo tämän täysi-ikäisen lapsen luona on tälle lapselle välttämätöntä, oltava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa käytettävissään kyseinen muutoksenhakukeino lykkäivin vaikutuksin.
- 33 Tältä osin on palautettava mieleen, että direktiivin 2008/115 13 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan kolmannen maan kansalaiselle on annettava mahdollisuus käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja, jotta hän voi hakea muutosta hänestä tehtyyn palauttamispäätökseen, mutta tällaisella muutoksenhaulla ei välttämättä ole oltava lykkäävää vaikutusta (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 43 ja 44 kohta).
- 34 Kyseisen oikeussuojakeinon piirteet on kuitenkin määritettävä siten, että ne vastaavat perusoikeuskirjan 47 artiklaa, jonka mukaan jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattu oikeus ja vapaus on loukattu, on oltava mainitussa artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa, ja palauttamiskiellon periaatetta, joka taataan muiden muassa perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdassa ja direktiivin 2008/115 5 artiklassa (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 45 ja 46 kohta ja tuomio 19.6.2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, 52 ja 53 kohta).

- 35 Unionin tuomioistuin on päätellyt edellä esitetystä, että palauttamispäätökseen kohdistuvalla muutoksenhaulla on kyseessä olevan kolmannen maan kansalaisen osalta palauttamiskiellon periaatteen ja perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi oltava suoraan lain nojalla lykkäävä vaikutus, koska tällaisen päätöksen täytäntöönpano voi muun muassa altistaa tämän kansalaisen todelliselle perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan vastaisen kohtelun vaaralle (ks. vastaavasti tuomio 19.6.2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, 56 kohta).
- 36 Näin on asia erityisesti silloin, kun palauttamispäätöksen täytäntöönpano saattaa altistaa kolmannen maan kansalaisen, jolla on vakava sairaus, vakavalle vaaralle siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 53 kohta).
- 37 Sitä vastoin on todettava, että tällaisen kolmannen maan kansalaisen vanhempi ei pelkästään tämän asemansa takia altistu suoraan perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan vastaisen kohtelun vaaralle, mikäli palauttamispäätös pannaan täytäntöön.
- 38 On kuitenkin korostettava, että velvollisuudella varmistaa tietyissä tapauksissa kolmannen maan vakavasti sairaalle kansalaiselle se, että hän voi hakea itseään koskevaan palauttamispäätökseen muutosta suoraan lain nojalla lykkäävin vaikutuksin, pyritään viime kädessä takaamaan, ettei kyseistä päätöstä panna täytäntöön ennen kuin toimivaltainen viranomainen tutkii muutoksenhaun tueksi esitetyn argumentaation, siltä osin kuin tällainen täytäntöönpano merkitsisi palauttamista kolmanteen maahan, jossa kyseinen kansalainen saattaa joutua epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 49 ja 50 kohta).
- 39 Tällaisen velvollisuuden tavoitteena on siten mahdollistaa se, että asianomainen henkilö tilapäisesti pysyy hänestä palauttamispäätöksen tehneen jäsenvaltion alueella.
- 40 Jos tämä henkilö on terveydentilansa vuoksi täysin riippuvainen vanhemmasta, jonka läsnäolo hänen luonaan on välttämätöntä, tähän vanhempaan kohdistetun palauttamispäätöksen täytäntöönpano saattaisi siltä osin kuin se merkitsisi tämän vanhemman välitöntä poistumista kolmanteen maahan estää tosiasiallisesti kyseistä henkilöä pysymästä tilapäisesti kyseisen jäsenvaltion alueella.
- 41 Niinpä tällaisen palauttamispäätöksen täytäntöönpanon salliminen ennen lapsen tilanteeseen perustuvan argumentaation tutkimista toimivaltaisessa viranomaisessa saattaisi käytännössä viedä lapselta suojan, jota hänen on direktiivin 2008/115 5 ja 13 artiklan, luettuina perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan ja 47 artiklan valossa, nojalla saatava. Näin ollen suojan tehokkuuden takaamiseksi lapsen vanhemmalla on mainittujen säännösten ja määräysten mukaisesti oltava käytettävissään keino hakea itseensä kohdistettuun palauttamispäätökseen muutosta suoraan lain nojalla lykkäävin vaikutuksin.
- 42 Se, että asianomainen lapsi on vanhempaansa kohdistetun palauttamispäätöksen tekoajankohtana ollut täysi-ikäinen tai että hänestä on menettelyn kuluessa tullut täysi-ikäinen, on tässä yhteydessä merkityksetöntä, kunhan osoitetaan, että lapsi on täysi-ikäisyydestään huolimatta edelleen riippuvainen vanhemmastaan.
- 43 Belgian hallitus väittää, että muutoksenhaku suoraan lain nojalla lykkäävin vaikutuksin olisi joka tapauksessa voitava kohdistaa vain maastapoistamispäätökseen eikä palauttamispäätökseen, joten lisäksi on täsmennettävä, että kolmannen maan kansalaiselle, johon kohdistetun palauttamispäätöksen täytäntöönpano saattaa altistaa hänet todelliselle perusoikeuskirjan 19 artiklan 2 kohdan vastaisen kohtelun vaaralle, taattu oikeussuoja olisi riittämätön, jos tällä kolmannen maan kansalaisella ei olisi heti palauttamispäätöksen tiedoksiannosta lähtien käytettävissään kyseistä muutoksenhakukeinoa lykkäävin vaikutuksin.

- 44 Yhtäältä nimittäin direktiivin 2008/115 3 artiklan 3–5 alakohdasta ilmenee, että lähtökohtaisesti palauttamispäätöksellä asetetaan sen kohteena olevalle kolmannen maan kansalaiselle tai todetaan tämän kansalaisen velvoite palata kolmanteen maahan, kun taas käsitteellä ”maastapoistaminen” tarkoitetaan kyseisen kolmannen maan kansalaisen varsinaista kuljetusta pois asianomaisesta jäsenvaltiosta.
- 45 Niinpä sellaisessakin jäsenvaltiossa, jossa direktiivin 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti annetaan erillinen maastapoistamismääräys palauttamispäätöksen jälkeen, tällä päätöksellä itsellään on se vaikutus, että se on esteenä sille, että asianomainen kolmannen maan kansalainen saisi pysyä tilapäisesti tämän jäsenvaltion alueella odottaessa palauttamispäätökseen kohdistetun muutoksenhaun tueksi esitetyn argumentaation tutkimista. Tämän tuomion 39 kohdassa selostetun tavoitteen toteutuminen edellyttää siis, että varmistetaan palauttamispäätöksen täytäntöönpanon lykkääminen, jota ei voida pätevästi korvata sillä, että lykätään mahdollisesti myöhemmin tehdyn maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoa.
- 46 Toisaalta yhteys, jonka unionin lainsäätäjä on nimenomaisesti luonut direktiivin 2008/115 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan, 13 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan välille, osoittaa, että tämän viimeksi mainitun säännöksen tarkoituksena on muun muassa tarjota kolmansien maiden kansalaisille vähimmäistakeita koko sinä aikana, jolloin heille määrätyn paluovelvoitteen täytäntöönpanoa on ehdottomasti lykättävä.
- 47 Belgian hallituksen ehdottama ratkaisu mahdollistaisi päinvastoin sen, että jäsenvaltiot tarjoavat tällaisia takeita vain niissä tapauksissa, joissa palauttamispäätöksen lisäksi on tehty maastapoistamispäätös. Toimivaltaiset viranomaiset voisivat näin vapaan harkintansa mukaan lykätä kyseisten takeiden myöntämistä jättämällä maastapoistamispäätöksen tekemättä.
- 48 Unionin tuomioistuin on sitä paitsi täsmentänyt 19.6.2018 antamansa tuomion Gnandi (C-181/16, EU:C:2018:465) 56 kohdassa, että velvollisuus säätää tietyissä tapauksissa sellaisesta palauttamispäätökseen kohdistettavasta muutoksenhausta, jolla on lykkäävä vaikutus suoraan lain nojalla, pätee sitäkin suuremmalla syyllä mahdolliseen maastapoistamispäätökseen, ja katsonut näin ollen, ettei kyseinen velvollisuus koske vain tätä viimeksi mainittua päätöslajia.
- 49 Lisäksi Belgian hallituksen argumentaatiosta sen osoittamiseksi, että palauttamispäätöksiin kohdistettavia muutoksenhakekeinoja koskeva Belgian lainsäädäntö on unionin oikeuden mukainen, on muistutettava, että tämän tuomion 24 kohdassa mainitusta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 267 artiklaan perustuvassa menettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole lausua kansallisten oikeussääntöjen yhteensoveltuvuudesta unionin oikeuden säännösten ja määräysten kanssa.
- 50 Edellä esitetystä seuraa, että kolmannen maan kansalaisen – joka on hänestä riippuvaisen vakavasti sairaan täysi-ikäisen lapsen vanhempi ja josta tehdyn palauttamispäätöksen täytäntöönpano saattaisi altistaa tämän täysi-ikäisen lapsen hänen terveydentilansa vakavan ja peruuttamattoman heikentymisen vakavalle vaaralle – on saatava direktiivin 2008/115 14 artiklassa säädetyt ennen palauttamista sovellettavat takeet.
- 51 Näinä takeina jäsenvaltioiden on mainitun direktiivin 14 artiklan 1 kohdan a, b ja d alakohdan mukaisesti varmistettava mahdollisuuksien mukaan, että perheen yhtenäisyys jäsenvaltion alueella olevien perheenjäsenten kesken säilytetään, tarjotaan kiireellistä terveydenhoitoa ja välttämätöntä sairaanhoitoa ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeet otetaan huomioon.
- 52 Näiden periaatteiden noudattaminen edellyttää, että pääasian valittajan kaltaisen kolmannen maan kansalaisen perustarpeista huolehditaan, sillä jos näin ei tehtäisi – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa ja julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 93 kohdassa –, valittaja ei

voisi jäädä täysi-ikäisen lapsensa luokse ja antaa hänelle tämän tarvitseman tuen sinä aikana, jonka tämä saa pysyvä tilapäisesti asianomaisen jäsenvaltion alueella (ks. analogisesti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 60 kohta).

- 53 Kyseinen velvollisuus on kuitenkin asetettava vain silloin, kun tällaisella kolmannen maan kansalaisella ei ole keinoja, joilla hän voisi huolehtia tarpeistaan itse (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 59 kohta).
- 54 Lisäksi jäsenvaltioiden asiana on määrittää, miten asianomaisen kolmannen maan kansalaisen perustarpeista on huolehdittava (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, 61 kohta). Ei siis voida sulkea pois sitä, että tällainen huolehtiminen voidaan toteuttaa myöntämällä sosiaaliavustus suoraan täysi-ikäiselle lapselle, kunhan se on asianmukainen ja riittävä kyseisen huolehtimisen varmistamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että kyseisen lapsen vanhempi antaa hänelle tämän tarvitseman tuen, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarvittaessa selvitettävä.
- 55 Esitettyyn kysymykseen on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että direktiivin 2008/115 5, 13 ja 14 artiklaa, luettuina perusoikeuskirjan 7 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan sekä 21 ja 47 artiklan valossa, on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä, että kolmannen maan kansalaisen perustarpeista huolehditaan mahdollisuuksien mukaan silloin, kun
- tämä on hakenut itseensä kohdistettuun palauttamispäätökseen muutosta
 - tämän kolmannen maan kansalaisen täysi-ikäisellä lapsella on vakava sairaus
 - kyseisen kolmannen maan kansalaisen läsnäolo tämän täysi-ikäisen lapsen luona on välttämätöntä
 - kyseisen täysi-ikäisen lapsen puolesta on haettu muutosta tähän lapseen kohdistettuun palauttamispäätökseen, jonka täytäntöönpano saattaisi altistaa lapsen vakavalle vaaralle siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti, eikä
 - samalla kolmannen maan kansalaisella ole keinoja, joilla hän voisi huolehtia tarpeistaan itse.

Oikeudenkäyntikulut

- 56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY 5, 13 ja 14 artiklaa, luettuina Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan, 19 artiklan 2 kohdan sekä 21 ja 47 artiklan valossa, on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa ei säädetä, että kolmannen maan kansalaisen perustarpeista huolehditaan mahdollisuuksien mukaan silloin, kun

- **tämä on hakenut itseensä kohdistettuun palauttamispäätökseen muutosta**
- **tämän kolmannen maan kansalaisen täysi-ikäisellä lapsella on vakava sairaus**

- kyseisen kolmannen maan kansalaisen läsnäolo tämän täysi-ikäisen lapsen luona on välttämätöntä
- kyseisen täysi-ikäisen lapsen puolesta on haettu muutosta tähän lapseen kohdistettuun palauttamispäätökseen, jonka täytäntöönpano saattaisi altistaa lapsen vakavalle vaaralle siitä, että hänen terveydentilansa heikkenee vakavasti ja peruuttamattomasti, eikä
- samalla kolmannen maan kansalaisella ole keinoja, joilla hän voisi huolehtia tarpeistaan itse.

Allekirjoitukset